

11. SINIF FELSEFE DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 3 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İnsan merkezci etik yaklaşımı yazar.	6
b)	Doğanın yalnızca insana sağladığı yarar kadar (araçsal) değeri olduğunu belirtir.	6
b)	Bunu konuşmadaki "İnsanlara yararı olmasaydı korumamıza gerek kalmazdı." ifadesiyle ilişkilendirir.	3

a) Örnek cevap: İnsan merkezci etik.

b) Örnek cevap: Doğa, insana sağladığı yarar kadar değerli görülür; kendi başına bir değeri yoktur. Üyenin 'İnsanlara yararı olmasaydı korumamıza gerek kalmazdı.' sözü bunu gösterir.

Sık hatalar: Ormanı koruma isteği olduğu için çevre merkezci demek; Araçsal değeri metinle ilişkilendirmemek

2. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · orta

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I. görüşte insanın doğanın hâkimi, doğanın ise araç olduğunu belirtir.	4
a)	II. görüşte insanın doğanın bir parçası olduğunu, aralarında karşılıklı bağımlılık bulunduğunu belirtir.	4
b)	Doğayı sınırsız bir kaynak görmenin aşırı tüketime yol açabileceğini belirtir.	4
b)	Bunu uygun bir çevre sorunu örneğiyle (ormansızlaşma, aşırı avlanma, su kaynaklarının tükenmesi vb.) ilişkilendirir.	8

a) Örnek cevap: I. görüşte insan doğanın efendisidir, doğa ise kullanılacak bir araçtır. II. görüşte insan doğanın bir parçasıdır; ikisi birbirine bağlıdır.

b) Örnek cevap: Doğayı yalnızca kaynak olarak görmek sınırsız kullanım anlayışını doğurur. Örneğin balık stokları yenilenme hızından fazla avlanınca bazı balık türleri azalmış, balıkçılıkla geçinen insanlar da zarar görmüştür.

Sık hatalar: Görüşleri karşılaştırmadan ayrı ayrı özetlemek; Örneği görüşle ilişkilendirmemek

3. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Canlı merkezci düşünürün her bir keçinin yaşamını değerli gördüğü için sayılarının azaltılmasına karşı çıkacağını (ya da en az zarar veren yolu isteyeceğini) belirtir.	7
a)	Çevre merkezci düşünürün türün ve ekosistemin bütünlüğünü öncelediği için öneriyi destekleyebileceğini belirtir.	7
b)	Sorunun 'hangi varlığın değeri öncelikli olmalı' gibi bir değer çatışması içerdiğini ve bunun ölçümle çözülemeyeceğini açıklar.	6

a) Örnek cevap: Canlı merkezci düşünür her keçinin yaşamını kendi başına değerli görür; keçilerin öldürülmesine karşı çıkar, onları zarar vermeden adadan taşımayı savunur. Çevre merkezci düşünür ise bitki türünün ve ada ekosisteminin bütünlüğünü önceler; gerekirse keçi sayısının azaltılmasını kabul eder.

b) Örnek cevap: Bilim keçilerin bitkiye zararını ölçebilir; ama tek tek hayvanların yaşamı mı yoksa türün ve ekosistemin devamı mı daha önemli sorusu bir değer sorusudur. Bu soru deneyle değil, akıl yürütme ve tartışmayla ele alınır.

Sık hatalar: İki yaklaşımı aynı sonuca vardırarak; b) maddesinde yalnızca 'çevre sorunu olduğu için' demek

4. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Soruya açık bir tutumla cevap verir.	3
a)	Tutumunu tutarlı bir gerekçeyle destekler.	6
b)	Cevabıyla uyumlu bir çevre etiği yaklaşımını belirtir.	6

a) Örnek cevap: Aynı ağırlıkta değildir ama ağacı kesmek de ahlaki bakımdan önemsiz değildir; çünkü ağaç acı hissetmese de yaşayan bir varlıktır ve bir ekosistemin parçasıdır.

b) Örnek cevap: Canlı merkezci yaklaşıma yakındır (ekosisteme vurgu yapılırsa çevre merkezci yaklaşım da kabul edilir).

Sık hatalar: Gerekçe yazmadan yalnızca 'evet' ya da 'hayır' demek; Cevapla uyumsuz bir yaklaşım belirtmek

5. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Çatışan iki değeri belirler (ekonomik kalkınma/insanların refahı ile doğanın ve kültürel mirasın korunması vb.).	6
b)	Açık bir tutum belirtir ve dayandığı çevre etiği yaklaşımını adlandırır.	3
b)	Tutumunu karttaki sonuçlardan yararlanarak tutarlı biçimde gerekçelendirir.	6

a) Örnek cevap: İnsanların refahı ve ekonomik kalkınma ile doğanın (endemik çiçek türü, çınarlar) ve köyün korunması.

b) Örnek cevap: Barajın yapılmamasından yanayım. Çevre merkezci yaklaşıma göre yalnızca bu vadiye yaşayan çiçek türü ve vadi ekosistemi kendi başına değerlidir; bir tür yok olursa geri getirilemez. Elektrik başka kaynaklardan sağlanabilir, ama kaybolan tür ve köy yerine konamaz.

Sık hatalar: Yaklaşım adı verip gerekçede o yaklaşımın ölçütünü kullanmamak; Değerler yerine sonuçları sıralamak

6. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Üç alanı içeren açık bir sıralama yapar.	3
a)	Sıralamayı tutarlı gerekçelerle destekler.	6
b)	Sıralamanın dayandığı değerleri (yaşam, besin güvenliği, ekonomik refah, doğanın kendi değeri vb.) sıralamayla uyumlu biçimde belirtir.	6

a) Örnek cevap: 1. Tarım, 2. sulak alan, 3. sanayi. Tarım insanların besin ihtiyacını karşılar. Sulak alan kurursa oradaki kuş türleri ve ekosistem geri dönmeyecek biçimde zarar görür. Sanayi ise kuraklık boyunca üretimini azaltabilir ya da suyu geri kazanabilir.

b) Örnek cevap: Önce insan yaşamı ve besin güvenliğine, sonra doğanın geri getirilemez değerine, en son ekonomik kazanca değer veriyorum.

Sık hatalar: Sıralama yapmadan her alanın önemli olduğunu söylemek; Değerleri sıralamayla çelişecek biçimde yazmak